

riši in tovarišice, kolikor jih ni šlo na počitnice ali na bojišče, so se udeležili pogreba. Med njimi je bilo videti celo begunko, tovarišice iz Galicije. Lep je bil ta izprevod. Spredaj šolska mladina z vencu, nato krasna z vencu obložena rakev, za njo sorodniki, globoko upognjeni, tresočih životov, dva duhovnika in dolga vrsta ljudi. Veličastno se je pomikal ta izprevod proti farni cerkvi pišečki. Po maši smo izročili truplo drage nam tovarišice materi zemlji. Kako ganljiv je bil ta prizor! V srce pretresujoči jok se je izlivalo brnenje zvonov, vmes pa se je čulo otlo bobnenje prsti, ki je padala na rakev. Šolska mladina je nasula nebroj šopkov in cvetic svoji ljubljeni učiteljici v zadnji pozdrav. Iz slehrnega očesa se je utrinjala solza bridke žalosti ter rosila svežo gomilo, iz mnogih src pa je kipela goreča prošnja: Bog ji daj večni mir in pokoj!

Tovarišica Zinka Kenetova se je rodila dne 17. septembra 1891 v Globokem pri Brežicah. Ljudsko šolo je obiskovala v domači vasi in pozneje tudi v Pišecah. Ker so jo vile Rojenice določile za učiteljski stan, jo je poslal njen oče, veleugledni in občespoštovani kmet in bivši dolgoletni župan, v Ljubljano, kjer je obiskovala osemrazredno dekliško ljudsko šolo. Leta 1911. je dovršila učiteljske in oktobra meseca istega leta je v domači vasi nastopila službo, polna visokih idealov, ki so se ji smehljali v zlati luči bodočnosti. V svojem plemenitem srcu je nosila podobo, kakšno bi moralo biti življenje, in nikakor se ni mogla sprijazniti z življenjem, kakor je v resnici. Če je kanihlo bridko spoznanje v njeno dušo, ni takoj obupala, ampak možato je nosila svojega kratkega življenja breme. Iz njenih ust ni prišla nikoli žala beseda nikomur in o nikomer. S svojim vpludnim vedenjem, s svojim jeklenim značajem si je znala pridobiti spoštovanje in ljubezen vseh, ki so prišli z njo v dotiko. Kjer je bilo treba, je odgovorila stvarno, odločno in krepko, a v vseh njenih besedah ni bilo prav nič žaljivega. — Leta 1914. je napravila sposobnostni izpit in že 21. maja 1915, stara komaj 24 let, ko si zibelka in grob takorekō podajata roke, nas je zapustila v cvetju mladosti v najlepši dekliški dobi. Nekaj mesecev pred svojo smrtjo je začela bolehati in vidno tudi pešati. Tožila je o bolečinah v prsih in pri okrajnem zdravniku je le z veliko težavo dosegla podelitev najprvo štiritedenskega in nato še štirinajst dnevnega dopusta. Nastopila je zopet službo, in takoj za tem se je je lotila pljučnica, ki jo je položila na postelj s tako silo, da se ni več vzdignila z nje. Vsa zdravniška pomoč je bila brezuspešna.

Zapustila je ljubljene sorodnike, ki bridko žalujejo za njo, in z njimi žaluje tudi tukajšnji učiteljski zbor, ki mu je bila zvesta tovarišica, marljiva kot čebelica, natančna in skrajno vestna v izpolnjevanju svojih dolžnosti, kar priznava tudi gospod nadzornik v svojem ljubeznivem pismu na njenega očeta, ko mu izreka svoje srčno sožalje. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo, ki je namesto venca darovalo v dobrodelne namene primerni znesek, je izgubilo z Zinko Kenetovo zvesto in navdušeno članico, ki se je zborovanj udeleževala z veliko požrtvovalnostjo. Mlada Ciril-Methodova podružnica v Globokem pogreša svojo mlado tajnico, Bralno društvo Pišecah pa bo pri svojih gledaliških predstavah težko nadomestilo tako temperamentno moč, kot je bila pokojnica. Kako idealna narodna navdušenost je prevečala njeno srce, kaže dejstvo, da je zadnji čas nameravala pristopiti k »Sokolu«. Dičila jo je izredna delavnost, plamteče domoljubje in stanovska zavest. Živela je vedno z duhom časa. Zavedala se je, da je tudi učiteljici treba temeljitega razhvojnega znanja, zato je hotela popolniti to, kar je bilo še pomanjkljivega. Pridno je prebirala različne knjige in časopise, se udeleževala predavanj Slovenske šolske Matice, se izpopolnjevala v brzopisju in nameravala je celo priglasiti se k izpitu za meščanske šole; obljubila je tudi svoji mlajši sestri, da jo pošlje v šole. Pa prehitela jo je prezgodnja smrt. Vse, kar je bilo zasnovanega na lepih, cvetočih nadah, se je zgrudilo prej, preden je dospelo do uredničenja.

Kakor si bila, draga nam Zinka, ves čas svojega življenja skromna in nesebična, tako si se nam hotela pokazati tudi ob sklepu svojega življenja. Umrla si v času vojne, ko ob odprtem grobu ni bilo mogoče zapeti žalostink, in zaradi nepričakovanih ovir je izostal tudi nagrobni govor. Nikdar in nikoli pa ne izostane blag spomin nate, draga nam tovarišica!

—iž.

Kombinirane srednje šole.

V predzadnji številki smo priobčili naredbo naučnega ministrstva, naperjeno proti vedno večjemu navalu mladine v srednje šole. Praška »Union« priznava sicer, da so dejstva, ki jih navaja ministrstvo, resnična, ali ne pričakuje posebnega uspeha od te naredbe, posebno kar se tiče ustanovljanja novih šol. Ni to prvič, ko so nastopila taka prizadevanja, ali vsakokrat so se izkazala kot zgolj mehanična ali enostranska odredba in so bila zato tudi brezuspešna. Kot zglede navaja naučnega ministra Gautscha od 1. avgusta 1887. Tedaj je znašalo število srednješolskih učencev kakih 70.000. Že to se je zdelo rečenemu ministru preveč in je zato odpravil nekaj srednjih šol ali jih skrčil. A kak je bil uspeh? Po desetih letih je znašalo število srednješolcev — 10.000 več. In vzrok temu? Ker si naučni minister ni upal odpraviti vseh srednjih šol z malim obiskom. Neka popolna osemrazredna gimnazija n. pr. je štela le 140 učencev, a minister je ni odpravil. Tu so bili pač odločilni gotovi oziri na stranke in morda tudi narodnosti, kjer se je vlada bala zamere. Dislokacijska naredba Gautscheva se je omejila le na nekaj gimnazij (med temi na ono v Kranju) in na kombinirane srednje šole, kjer so bili spodnji razredi skupni — gimnazijski in realni — dočim so bili višji razredi razdeljeni v gimnazijske in realne. Te zadnje so odpravili. Uspeh pa je bil ta, da je k gimnaziji skoro prišla še posebna realka. Take kombinirane srednje šole so bile zlasti na Češkem in Moravskem in pripočali so jih češki šolski praktiki. A da je bila misel dobra, dokazuje dejstvo, da se sedaj — po 30 letih — vračajo k njej in da zopet ustanovljajo kombinirane srednje šole.

S tem važnim predmetom se bavi »Union« še v drugem članku, kjer izvaja: Naredba se priporoča — in to s polno pravico — sistematične redukcije srednjih šol in zavodov. To bi tudi ne pomagalo, dokler obstoje naprave, ki naravnost silijo mladino v srednje šole. Nikakor pa niso šole primeren objekt za varčevanje. Srednje šole so važen faktor kulturnega dvigovanja... Ako se kak učenec pokaže nekvificiranega in ne odgovarja zahtevanim pogojem, naj se ž njim primerno postopa... Na vsak način pa ni šola objekt za kako komisijo v svrhu varčevanja, in le z zadovoljstvom pozdravljamo, da naučno ministrstvo ne motri tega vprašanja s tega stališča. Ali utegnilo bi se — v nasprotju z namerami ministrstva — zgoditi, da bi se vendar izkoriščala v tem smislu. Proti temu se moramo pravočasno zavarovati. Saj je ravno sedanja vojna dokazala velikansko važnost študija.

Književnost.

Avstrijska slava v prvih dneh svetovne vojne 1914/15. Spisal Pavel Flerè. — Naučno ministrstvo je dovolilo z odlokom z dne 17. avgusta t. l., št. 23.168, da izide v c. kr. založbi šolskih knjig pod generalnim naslovom mladinski spis tovariša Flerèta, kjer opisuje v obliki povesti prve dneve svetovne vojne (mobilizacija, odhod vojakov, prve boje) ter zbuja patriotično čuvstvo slovenske mladine.

Oton Zupančič: Sto ugank. — Sto ugank — tristo zadrug, tristo zank. — V Ljubljani 1915. — Tiskala »Učiteljska tiskarna«. — Izdala in založila »Omladina«. — Str. 39. Cena lično vezanemu izvodu 90 vin. — Lepo in z izbranim okusom natisnjeno knjižico toplo priporočamo!

»Zvonček«. Vsebinska 9. številka: 1. Jos. Vandot: Majca. Pesem. 2. Borisov: Moji učitelji. Povest. 3. Andrej Rapè: Ptičice pojejo... Pesem. 4. Njegovo Veličanstvo cesar Franc Jožef I. z nadvojvoda Francem Jožefom Otonom, sinom nadvojvode-prestoionaslednika. Slika. 5. Sven Hedín — F. Palnak: Za morjem. Povest. 6. Mamutova drevesa. Slika. 7. Drago Širok: Slovo. (Po narodni). 8. Manica: Atku naproti. Pesem s podobo. 9. Cvetinomiški: Jagnje. Povest. 10. Andrej Rapè: Molitev. Pesem. 11. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rešitev obeliska v osmi številki. — Rešilci. — Škoda v Galiciji. — Kako zdravijo kozaki svoje ranjence. — Lovski dogodek med bitko. — Oče in sin — sovražnika. — Izum tiskarstva. — Nov način za izdelovanje tiskarskega papirja. — Kotiček gospoda Doro-poljskega.

Besedni zaklad z nemško-slovenskim slovarčkom. K I. delu dr. K. Tumlrzeve jezikovne vadnice. Sestavlil Andrej Ra'pè, učitelj. Cena 20 h. — Dunaj 1915. Založil F. Tempsky. Str. 23. — Besedni zaklad z nemško-slovenskim slovarčkom. K III. delu dr. K. Tumlrzeve jezikovne vadnice. Sestavlil Andrej Rapè, učitelj. — Cena 50 h. — Dunaj 1915. Založil F. Tempsky. Str. 85. — Tako je naslov dveh knjižic, ki sta lep sad trudoljubivosti, spretnosti in prakse tovariša Andreja Rapèta in ki bosta brez dvoma dobro služili svojemu namenu.

»Popotnik« objavlja v svoji četrti letošnji številki to vsebino: 1. Sedemdesetletnica c. kr. dež. šolskega nadzornika v poklju vseh gospoda dvornega svetnika Frančiška Levca. — 2. Dr. F. Förster: Pedagoška obravnava svetovne vojne v šoli in doma. — 3. Pavel Flerè: Iz moderne metodike. (Konec.) — 4. Luka Lavtar. (S sliko.) — 5. Dr. Ivan Lah: Pater Hipolit in njegov »Orbis pictus«. (Dalje.) — 6. Iz šolskega dela: Učiteljev dnevnik. — 7. Slovnstvo: Ocene. — Književne novosti. — 8. Razgled: Šolstvo. — To in ono.

Srednješolske vesti.

ZA SREDNJEŠOLCE - ČRNOVOJNIKE.

Z ozirom na pričetek šole je naučno ministrstvo odredilo, da se vsem javnim učencem in privatistom na gimnazijah, realnih gimnazijah in realkah, ki so v šolskem letu 1914/15 nastopili aktivno vojaško službo ali aktivno službo pri deželni strlecih, prostovoljnih strlecih ali drugih prostovoljskih zborih, do njihove vrnitve iz te službe tekem šolskega leta 1915/16 ohrani pravica za naknadni sprejem v prihodnji višji srednješolski razred. Taki dijaki uživajo tudi z naprej svoje morebitne štipendije in bodo plačali šolnino šole pri dejanskem sprejemu, če ne bodo oproščeni. Pri pouku se bo oziralo na te naknadno sprejete dijake. Nadalje je naučni minister odredil, da se sme leta 1897. rojene srednješolce, ki so v šolskem letu 1914/15 dobili letno izpričevalo o predzadnjem razredu in so v sedanjem šolskem letu sprejeti v zadnji razred, pod svoj čas za vojaščino obvezane dijake določenimi izjemnimi določili pred nastopom aktivne službe na prošnjo pripustiti k zrelostnemu izpitu. Zato se priporoča, da se taki dijaki takoj prijavijo za sprejem v zadnji razred. Dijaki rojstnega leta 1897., ki so že prostovoljno vstopili v aktivno službo, dobe lahko od vojaške oblasti dopust za zrelostni izpit, in sicer pred časom, ko bodo črnovojniki leta 1897. splošno vpoklicani, v posebno utemeljenih izrednih slučajih pa tudi do nekoliko kasnejšega roka. Za dijake rojstnih letnikov do vštetelega 1896. leta, ki so v šolskem letu 1914/15 z letnimi izpričevali v rokah že vstopili v aktivno službo in tedaj leta 1915/16 ne morejo zopet pričeti učenja, se bo svoj čas primerno ukrenilo, da se jim ob vrnitvi iz aktivne službe brez vsake škode omogoči nadaljeva-

nje študij in polaganje zrelostnega izpita. Moška pripravnica v Sarajevu se prestavi za šolsko leto 1915/16 v Der-ventu.

Na ogrskih srednjih šolah se prične učiti nemško. Ogrsko naučno ministrstvo je temeljito izpremenilo učni načrt za srednje šole. Vsak, ki jih absolvira, bo moral znati nemško. V I. razredu srednjih šol se bodo učili 6 ur na teden nemško. Namesto telovadbe se uvede vojaška izobrazba.

Na mariborski gimnaziji se je pričel pouk dne 22. pret. m., a samo za VII. in VIII. razred. Za druge razrede se prične pouk pozneje, morebiti začetkom oktobra. Za gotovo se dan še ne more določiti. Primanjkuje več učnih oseb.

Gojenci c. kr. moškega učiteljskega goriškega, ki nameravajo nadaljevati uk na tem zavodu, naj se zglase — zaradi potrebnega izvida, na katerega podlagi bo možno staviti glede šolskega leta 1915/16 konkretne predloge — ustno ali pismeno pri ravnateljstvu (V. Bežek, Ljubljana, Marije Terezije cesta 6, II.). Istotako naj se tu prijavijo tisti učenci drugih zavodov, ki bi v slučaju otvoritve hoteli vstopiti v pripravljavnico ali v prvi letnik tega zavoda. — Istim gojencem je naučno ministrstvo z ozirom na sedanje razmere prav izjemoma dovolilo, da se jim izdado zrelostna izpričevala brez posebnih izpitov na podlagi semestrskih uspehov v III. in IV. letniku. Oni četrtoletniki torej, ki so učiteljske posečali do predčasnega zaključka dne 24. maja t. l. ali pa so bili malo poprej potrjeni in vzeti k vojakom, ne da bi bili mogli položiti zrelostni izpit, dobe zrelostno izpričevalo, ako pošljejo ravnateljstvu (V. Bežek, Ljubljana, Marije Terezije cesta 6, II.) kolek dveh kron. — Hkrati se vsi drugi gojenci vnovič opozarjajo, da dobe letno izpričevalo za šolsko leto 1914/15, ako pošljejo ravnateljstvu kolek 30 vinarjev.

Ravnateljstvo c. kr. višje gimnazije v Kopru naznanja: Na iniciativo ravnateljstva je c. kr. deželni šolski svet za Istro z odlokom 17. septembra 1915, št. 11.918 ex 1915, odločil, da ni nobene ovire proti sprejetju vpoklicanih ali evakuiranih učencev kot redne javne učence za šolsko leto 1915/16 v kljub temu, da se morajo muditi izven Kopra.

Šolski pouk v Bosni. Šolski pouk se otvori 15. oktobra na zgornjih gimnazijah v Sarajevu, Mostarju in v Tuzli, na sarajevski zgornji realki in na učiteljskiču.

Realka v Idriji. Za šolsko leto 1914/15 izdano izvestje c. kr. državne višje realke v Idriji izkazuje, da je imel učiteljski zbor 17 članov in dva pomožna učitelja, učenec pa je bilo koncem šolskega leta 110. Podporno društvo je imelo 2535 K 13 vin. dohodkov in ravno toliko izdatkov.

Izvestje I. državne gimnazije v Ljubljani za minolo šolsko leto izkazuje, da je na tem zavodu poučevalo 36 učnih oseb. Koncem šolskega leta je bilo 605 javnih dijakov in 23 privatistov, med njimi 1 Italijan, 8 Hrvatov in 6 Čehov; vsi drugi so bili Slovenci.

Nemška državna gimnazija in realka v Gorici. C. kr. tržaško namestništvo naznanja, da naj se glede izpričevala dotični dijaki obrnejo do ravnateljstva zavoda, in sicer se nahaja ravnatelj nemške državne realne gimnazije, dr. Gustav Hemetsberger, v kraju Krieglach na Štajerskem; vodja državne realke, profesor Jakob Zupančič, v Ljubljani, Kopališka ulica 1.

C. kr. tehnološkemu muzeju na Dunaju je dodeljen profesor ljubljanske obrtne šole inženir Milan pl. Šuklje.

Hrvatsko gimnazijo na Voloskem-Opatiji so otvorili dne 18. septembra.

V Gorici kurz za srednješolce. Nekaj laških profesorjev, staršev in dijakov je napravilo prošnjo, da bi se otvoril v Gorici laški kurz za srednješolce. Ako bo tej prošnji ugodeno, zahtevajo tudi Slovenci v Gorici, da bodo tudi njih otroci dobili priliko nadaljevati svoje študije v enakem kurzu.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

SLOVENSKA ŠOLSKA MATICA.

Odbor Slovenske šolske Matice je sklenil na svoji zadnji seji, da vzlic raznim težkočam tudi v tekočem društvenem letu ne preneha z izdajanjem publikacij. Za društveno leto 1915 izidejo tri knjige, in sicer: Bežek, »Občno vzgojstvo«, sklepni spopič; Schreiner, »Varstvena vzgoja in mladeniška zavetišča« ter Letopis. V zadnji knjigi namerava postaviti odbor Slovenske šolske Matice časten spomenik vsem učiteljem-vojakom. V to svrhu prosimo ponovno vsa sl. šolska vodstva, da blagovolijo vpo-